

Hälsokontroll av livsmiljöer och arter i EU

© iStockphoto

Amfibier är känsliga för klimatförändringar.

© iStockphoto

Livsmiljöer som är beroende av hållbart jordbruk är i dåligt skick.

Det kommer att krävas större ansträngningar

- EU:s medlemsstater har för första gången systematiskt utvärderat bevarandestatusen för de mest sårbara livsmiljöerna och arterna inom EU.
- Endast för en liten del av livsmiljöerna och arterna är statusen gynnsam.
- Särskilt hotade livsmiljöer är gräsmarker, våtmarker och kustområden.
- I vissa fall där utvecklingen redan har vänt till det bättre behövs mer tid för att uppnå gynnsam status.
- Resultatet från utvärderingen understryker inte bara hur viktigt det är att aktivt arbeta för bevarandet av arter och livsmiljöer, utan även det trängande behovet av intensifierade åtgärder.

Dyner hotas av turismens utveckling.

Europeiska miljöbyrån

natur

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

miljö

Bakgrundsfakta

EU:s habitatdirektiv, som antogs 1992, bildar tillsammans med det äldre fågeldirektivet själva hörnstenen i unionens naturvårdspolitik. Båda direktiven var en reaktion på flera decennier av miljöförstöring, överexploatering och förlust av livsmiljöer och arter. Direktiven redogör dels för framtida mål, dels för hur dessa mål ska uppnås. EU:s medlemsstater redogjorde 2007 för bevarandestatusen under 2001–2006 hos de livsmiljöer och arter som skyddas av nämnda direktiv.

Resultaten har sammanställts i en rapport som är den första omfattande hälsokontrollen av EU:s skyddade livsmiljöer och arter. I direktivet definieras bevarandestatus som resultatet av alla förhållanden som inverkar på livsmiljöer eller arter som på längre sikt påverkar deras naturliga utbredning, struktur, funktion och förekomst.

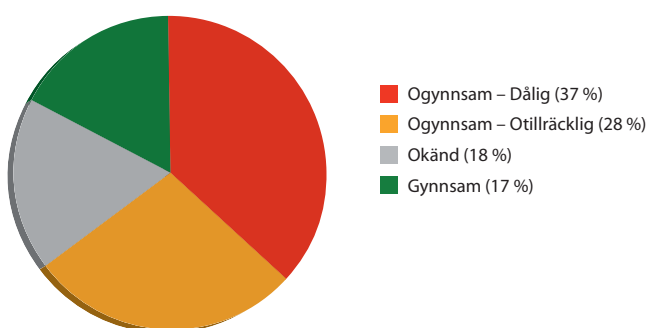
Status för uttern (*Lutra lutra*) har blivit bättre.

Resultat rapporterades in från 25 medlemsstater med hjälp av en standardmetod för rapportering, varefter de inlämnade uppgifterna analyserades av Europeiska miljöbyråns ämnescentrum för biologisk mångfald. Undersökningen inkluderade runt 1 180 arter och 216 livsmiljöer, med nio artgrupper och nio livsmiljötyper fördelade på elva olika biogeografiska regioner. Resultaten graderades enligt en trestegsskala: gynnsamma, otillräckliga och dåliga/ogynnsamma.

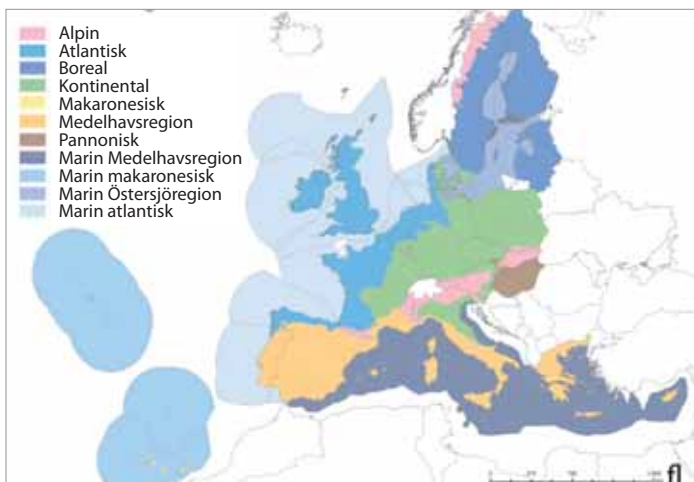
Övergripande resultat

Analyser som gjorts inom EU på biogeografisk nivå visar att för totalt sett endast 17 % av den sammanlagda mängden livsmiljöer och arter bedömdes situationen vara gynnsam. Av livsmiljöerna hade ungefär 37 % dålig status, och ytterligare 28 % otillräcklig status. Av arterna ansågs 22 % ha dålig status och 30 % otillräcklig status. Utöver detta rådde även betydande osäkerhet gällande den aktuella situationen, med okänd status för ungefär 18 % av livsmiljöerna och 31 % av arterna.

Bedömningar av livsmiljöers bevarandestatus

Karta över biogeografiska områden

Om man ser på resultaten per biogeografisk region, fanns den högsta andelen livsmiljöer med gynnsam status i den alpina regionen och den lägsta i atlantiska regionen. Vad gäller arterna hade den boreala regionen den högsta andelen gynnsamma statusresultat och den kontinentala regionen den lägsta. Dyner, våtmarker och gräsmarker visade sig vara de livsmiljöer som är sämst bevarade.

Resultat i detalj

Ett anmärkningsvärt resultat av rapporten är att jämfört med icke-jordbruksrelaterade livsmiljöer uppvisar livsmiljöer som är förbundna med hållbart jordbruk sämre bevarandestatus: av dessa nådde endast 7 % gynnsam status, jämfört med 21 % för andra livsmiljötyper.

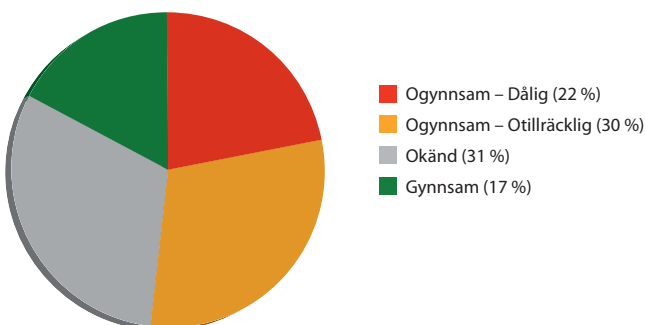
Påfrestningen är stor på dessa områden som omfattar stora områden med värdefulla livsmiljöer, t.ex. övergivna betesmarker, över- eller underbete, obalanserad gödsling och bekämpningsmedelsanvändning, förändrade odlingsmetoder, beskogning av gräsmarker och undanröjning av landskapsinslag, såsom häckar.

Klimatförändringen angavs ha en väsentlig inverkan på 19 % av livsmiljöerna och 12 % av arterna. I allmänhet angavs våtmarker som de livsmiljöer som påverkats starkast av klimatförändringar, följt av dyner.

Vad har vi lärt oss?

Informationen som länderna bidrog med varierade stort i både mängd och kvalitet. Speciellt saknades information från södra Europa och marina områden. Skyddet och bevarandet av marina miljöer är fortfarande ett område under utveckling; vi behöver mer kunskap inom detta.

Bedömningar av arters bevarandestatus

I framtiden måste medlemsstaterna bättre samordna insamlingen av uppgifter och utarbetandet av rapporterna. Rapportens resultat kan tyckas dystert, men den tar upp endast de mest sårbara arterna och livsmiljöerna. Därför var det väntat att flera av resultaten inte skulle vara positiva.

Det är för tidigt att utvärdera effekterna av Natura 2000, som omfattar 17 % av EU:s landareal och är det största miljönätverket i världen, med tanke på att det inte gått så lång tid sedan det grundades och förvaltningsplaner upprättats och åtgärder vidtagits på plats. Däremot bevisar de över 1 000 Life-Naturprojekten att naturvårdsåtgärderna faktiskt fungerar, och att det är viktigt att antalet projekt av den typen blir fler.

Nästa steg

Rapporten visar tydligt att åtgärderna för att bevara flera livsmiljöer och arter måste ökas. Men det är trots allt inte en nattsvart bild som målas upp: tidigare har det inte funnits arbetsmaterial av motsvarande omfattning och vikt, vidare kommer resultaten att vara ovärderliga för den biologiska mångfaldspolitiken i flera år framåt. Den kunskap vi fått ger en indikation om var resurserna bäst behövs.

Sammanställningen av denna rapport har inte varit problemfri, men kommer att bli lättare i framtiden i takt med att de kontrollsystem som används förbättras. Ett bedömningssystem håller på att utvecklas för att man effektivare ska kunna samla in och sammanställa information. I och med denna rapport finns det nu en etablerad måttstock att jämföra med när rapporteringsförfarandet upprepas nästa gång 2013.

Mer information behövs om marina arter.

Ytterligare information:

Teknisk artikel 17 (rapport):

<http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17>

Habitatdirektivet:

http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/index_en.htm

Natura 2000:

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

